

Å samtale med barnet – uten foreldre

Hentet fra kompetansesenteret rus- region sør – Barn i rusfamilier

For barn er delt smerte halvert smerte!

Det er sjeldent du vil oppleve at barnet selv tar kontakt med deg for å fortelle om sine bekymringer for foreldrene, eller de belastninger det selv opplever pga. Rusmisbruket til foreldrene. Det er du som fagperson som må nærme deg barnet. Ta utgangspunkt i de observasjoner du har og det barnet forteller deg. Denne bekreftelsen må gjøres på en slik måte at barnet opplever at det ikke bli sviktet eller mistrodd. Det kan ta tid før barnet sier noe. Gi barnet den tiden det tar. Tillit tar tid.

Samtaler med barn:

- Når barnet begynner å fortelle, er det viktig å beholde en åpen og interessert atmosfære. Du vet nå en del om barns situasjon i rusfamilier. Oppmerksomheten må rettes mot hva barnet selv fremstiller som vanskelig. Hva er det dette barnet er opptatt av og bekymret over?
- Det kan ofte være følelsesmessige belastende å høre et barn fortelle om omsorgssvikt og mishandling. Det er viktig at du snakker med ansatte kollegaer om dine opplevelser etter samtalen. Du må også vise barnet at du tåler å høre på det, og at du gjennom dine svar anerkjenner barnets reaksjoner.
- Det er viktig å formidle til barnet at du tror på at det barnet forteller er opplevd slik av barnet. Gjennom å bekrefte barnet opplevelse, gir du barnet den viktige opplevelsen av å bli tatt på avlor, og at dets følelsesmessige reaksjon blir møtt som både forståelig og normal. Når barnet på denne måten får noen å dele smertefulle opplevelser og hemmeligheter med, blir det lettere for barnet å se at problemene henger sammen med det som skjer rundt barnet, og ikke er uttrykk for at det er noe galt med barnet selv.
- Du bør fortelle barnet at det ikke er skyld i de problemene voksne har med bruk av rusmidler (eller annet). Si til barnet at det er en umulig oppgave for barn å påta seg ansvaret for å få slutt på de voksnes problem.
- Du bør også formidle til barnet at det som barnet har opplevd av omsorgssvikt og krenkelse burde barnet ha vært forskånet for.
- Det er viktig ikke å snakke nedsettende om foreldrene. Husk at barnet er glad i og knyttet til sine foreldre uansett hvor ille det er. Av og til kan det være riktig å si at noen ganger kan voksne oppføre seg dumt overfor barnet, eller at noen ganger er det slik at voksne kan ha så store problemer at alt bare blir vondt og vanskelig.
- Tid er viktig. Du bør bruke god tid og ikke handle for raskt. Det er sjeldent at barnet er i akutt fare, men spør alltid barnet om hvordan situasjonen er nå. Om det er for redd for å gå hjem, eller omd et er ting som øyeblikkelig må rettes på. Forskjellen for barnet etter samtalen med deg er at har fått noen å dele sin bekymringer med. For barnet innebærer det en viktig forandring. For deg innebærer det at du må kunne tåle å vite sammen med barnet, og bære på denne viten, slik at det blir mulig å finne fram til gode løsninger. Barnet har ofte hatt det

slik i flere år, og vil ofte kunne avvente situasjonen mens den voksne jobber med finne ut hvordan man best skal gripe saken an.

- Lov aldri et barn at du ikke skal si noe videre. Det er midlertidig viktig å møte barnet på dets redsel for at det skal bli verre. Du kan love at du ikke skal si noe til foreldrene i de nærmeste dagene. Slik kan barnet få snakket om og bearbeidet tingene noe mer. Du skal ikke love at du ikke skal melde saken til barnevernet.
- Du kan love barnet at du vil prøve så godt du kan å hjelpe, både barnet selv og foreldrene, og at det finnes løsninger på problemer. (Punktene er hentet fra Frid Hansen: Barn som lever med foreldrene rusmisbruk 1995)

Ulike roller og mandat

NB ! Det er viktig at du er bevisst din rolle og mandat. Pedagoger skal ikke være terapeuter for barnet. Assistenten og fagarbeider er viktige brikker i å fange opp barns direkte tale og tegn og signaler.

"Jeg glemte aldri at du spurte. Men jeg klarte ikke å fortelle"

Utrygge barn forteller ofte ikke sine historier.

Det kan være barn med svak uttrykksevne. Det kan være barn som ikke er vant med å bli hørt og som er omgitt av omsorgspersoner som har nok med sine egne følelser.

Snakk med barn om viktige temaer:

Det er ikke skadelig for barn å prate. Det er viktig at fagpersoner i barnehage og skole tør å snakke med barn om vanskelige temaer. Barn tenker, oppfatter og trenger at voksne gir dem et verktøy til å forstå og få sammenheng i det de opplever.

Eksempel på hvordan få i gang en samtale med barn om alkohol:

- Voksne drikker alkohol. Det er vanlig, Hva syns du/dere om det?
- Mange barn sier de kan se det og merke det. Gjør dere?
- Mange syns det er dumt når voksne drikker for mye og blir fulle. Hva syns dere om det?
- Av og til kan voksne oppføre seg dumt overfor barn, slik at det blir vondt og vanskelig å være barn. Hva kan barn gjøre når de ikke har det bra?

Å hjelpe barn å sette ord på det ordløse:

"Jeg lurer på om du er litt lei deg i dag? Du kan få lov til å nikke hvis det er riktig?"

"Jeg ser at du tenker mye. Da er det ikke lett å leke. Hva tenker du på?"

"Kanskje gråter du litt for dette, og mye for noe annet?"

Bruk gjerne historier, film, bøker, bilder og tegninger for å komme i dialog med barn.

Film: "se meg- snakk med meg": www.barnirusfamilier.no